

DERLEME MAKALE

**UFRS 3 İŞLETME BİRLEŞMELERİ STANDARDI KAPSAMINDA
SATIN ALMA FİYATININ DAĞITIMI**
**PURCHASE PRICE ALLOCATION UNDER IFRS 3 BUSINESS
COMBINATIONS STANDARD**

Dr. Olcay AKÇİN*

Prof. Dr. İlker KIYMETLİ ŞEN**

ÖZ

Günümüzün rekabet koşullarında yaşanan değişimlerden dolayı işletmeler büyüme, karşılaştıkları riskleri minimize etme, etkinlik, verimlilik ve rekabet güçlerini artırma, yeni pazarlara açılma ve maliyetlerini azaltma amacıyla birleşmeler gerçekleştirmektedir. Hacimleri nispetince reel sektörde önemli etki yaratabilen birleşme işlemlerinin kamuya gerçeğe uygun ve şeffaf bir şekilde açıklanması makroekonomik hayatın istikrarlı bir şekilde ilerlemesinin sağlanması adına önem arz etmektedir. UMS ve UFRS'lerin amacı küresel düzeyde muhasebe ve finansal raporlama süreçlerinin yeknesak olarak yürütülmesi ve dünyanın herhangi bir noktasında üretilen finansal bilginin dünyanın herhangi başka bir noktasındaki finansal bilgi kullanıcısı tarafından kaliteli, anlaşılır ve güvenilir olarak okunabilmesinin sağlanmasıdır. Bu bağlamda işletme birleşmelerine ilişkin üretilen finansal bilginin kaliteli, anlaşılır ve güvenilir olarak sunumu için UFRS 3 İşletme Birleşmeleri standardı yayınlanmıştır. Bu çalışmada işletme birleşmelerinin UFRS 3 İşletme Birleşmeleri standardı uyarınca muhasebeleştirilmesi esnasında gerçekleştirilen “Satın Alma Fiyatının Dağıtımı” işlemi incelenmiştir. Çalışmanın amacı satın alma fiyatının dağıtımı işleminin teorik ve pratik olarak açıklanmasıdır.

Anahtar Sözcükler: UFRS, İşletme Birleşmeleri, Satın Alma Fiyatının Dağıtımı

* Bağımsız Denetçi, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, olcay.akcin@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9075-8285>

** İstanbul Ticaret Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü Öğretim Üyesi, ilk-sen@ticaret.edu.tr, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6175-3397>

ABSTRACT

Due to the changes in today's competitive conditions, companies choose business combinations in order to maintain their growth, to minimize the risks they face, to increase their efficiency, productivity and competitiveness, to open up to new markets and to reduce their costs. Since merger transactions can have a significant impact in the real sector in proportion to their volume, in order to ensure the stable progress of the macroeconomic life, it is important that these transactions are disclosed to the public in a realistic and transparent manner. The purpose of IAS and IFRS is to carry out global accounting and financial reporting processes in a uniform manner and to ensure that financial information produced in any part of the world can be read in a quality, understandable and reliable manner by any financial information user in any other part of the world. In this context, IFRS 3 Business Combinations standard has been published in order to present the financial information produced regarding business combinations in a quality, understandable and reliable manner. In this study, the "Purchase Price Allocation", which is carried out during the accounting of business combinations in accordance with IFRS 3 Business Combinations, has been examined. The aim of the study is to explain the purchase price allocation process theoretically and practically.

Keywords: IFRS, Business Combinations, Purchase Price Allocation

1. GİRİŞ

İşletme birleşmeleri, geçmişten bugüne reel sektörde hacimleri nispetinde gündem oluşturan ticari hamleler olmuştur. Büyük bir ticari grubun başka bir büyük ticari grubun paylarını satın alması, ülke gündemini dahi değiştirebilmektedir. Bu denli önemli etkiler yaratabilen işlemlerin kamuya gerçeğe uygun ve şeffaf bir şekilde açıklanması makroekonomik hayatın istikrarlı bir şekilde ilerlemesinin sağlanması adına önem arz etmektedir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından yayımlanan Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın (UFRS) Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGGK) tarafından birebir çevirisi niteliğinde olan Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS), Türkiye'de işletme birleşmelerinin kamuya gerçeğe uygun ve şeffaf bir şekilde açıklanması adına işletmelere rehberlik etmektedir. UMS ve UFRS'lerin amacı küresel düzeyde muhasebe ve finansal raporlama süreçlerinin yeknesak

olarak yürütülmesi ve dünyanın herhangi bir noktasında üretilen finansal bilginin dünyanın herhangi başka bir noktasındaki finansal bilgi kullanıcısı tarafından kaliteli, anlaşılır ve güvenilir olarak okunabilmesinin sağlanmasıdır. Bu bağlamda işletme birleşmelerine ilişkin üretilen finansal bilginin kaliteli, anlaşılır ve güvenilir olarak sunumu için UFRS 3 İşletme Birleşmeleri standardı yayınlanmıştır. Bu standarda göre tüm işletme birleşmelerinin muhasebeleştirilmesinde satın alma yöntemi kullanılmaktadır. Satın alma yönteminin adımları; edinen işletmenin belirlenmesi, kontrolün elde edildiği birleşme tarihinin belirlenmesi, edinilen varlıklarla üstlenilen yükümlülüklerin ve azınlık paylarının ölçülmesi, şerefiye ya da birleşme karının ölçülerek finansal tablolara yansıtılması aşamalarından oluşmaktadır. Bu çalışmanın amacı, satın alma yönteminin en önemli adımlarından olan satın alma fiyatının dağıtım işleminin hem teorik hem de pratik olarak açıklanmasıdır.

2. İŞLETME BİRLEŞMELERİ

Ticaret ortaklıklarının, özellikle sermaye ortaklıklarının birleşmesiyle ilgili olarak çeşitli ülkelerin yasal düzenlemelerinde farklı kavramlar kullanılmaktadır. Avrupa dillerinin pek çoğunda işletme birleşmeleri küçük söyleniş ve yazılış farklılıklarıyla Latince kökenli ortak bir sözcük olan Almanca Fusion, Fransızca Fusion ve İtalyanca Fusiona kelimeleriyle ifade edilmektedir. Anglo-Sakson hukuk çevrelerinde işletme birleşmelerini ifade etmede Merger sözcüğü ortak terim niteliğindedir. İngiliz hukukunda Amalgamation, Amerikan hukukunda Consolidation sözcükleri birleşme anlamında kullanılmaktadır (Türk, 1986).

Literatür incelendiğinde birleşme ve satın alma işlemlerinin kimi kaynaklar ve Türk Ticaret Kanunu'nda "Birleşme" şeklinde tek terimle ifade edildiği, bazı kaynaklarda ise bu işlemlerin "Birleşme (Merger)", "Satın Alma (Acquisiton)" ve Devralma (Takeover)" olarak ayrı terimlerle ifade edildiği görülmektedir. UFRS 3 İşletme Birleşmeleri Standardı ise birleşme ve satın alma işlemlerini "Birleşme (Combination)" terimi ile ifade etmektedir (IASB, 2021). Belirtilmesi gereken başka bir husus ise literatürde yukarıdaki kavramların net çizgilerle birbirinden ayrılmayıp birbirleri yerine kullanılabilir olmasıdır. Bu çalışmada Birleşme ve Satın Alma işlemleri "İşletme Birleşmeleri (Business Combinations)" şeklinde tek bir terimle ifade edilecektir. Bu ifadeden yola çıkarak işletme birleşmeleri, iki veya daha fazla işletmenin stratejik hedefleri doğrultusunda tüzel kişilikleri sona erecek

şekilde bir araya gelerek yeni bir işletme oluşturması veya hisse değişimi ile bir araya gelmesi şeklinde tanımlanabilmektedir.

2.1. Satın Alma Yöntemi

UFRS 3 uyarınca bir işletme tüm işletme birleşmelerini satın alma yöntemini kullanarak muhaseleştirmekle yükümlüdür (IASB, 2021). Standardın beşinci maddesinde satın alma yönteminin uygulanması için:

- Edinen işletmenin belirlenmesi,
- Birleşme tarihinin belirlenmesi,
- Edinilen tanımlanabilir varlıkların, üstlenilen tanımlanabilir borçların ve kontrol gücü olmayan payların (azınlık paylarının) finansal tablolara yansıtılması ve ölçülmesi ve
- Şerefiye veya pazarlıklı satın alma sonucunda oluşabilecek kazancın muhasebeleştirilmesi ve ölçülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Satın alma yönteminin uygulanması, edinen işletmenin edinilen işletme üzerinde kontrol gücüne sahip olduğu birleşme tarihinden itibaren başlamaktadır. Satın alma yönteminde, iktisap eden taraf, iktisap edilenin tüm varlık ve yükümlülüklerini satın alma tarihi itibarıyla gerçeğe uygun değerleri üzerinden bütün olarak değerlendirmek ve finansal tablolarına dahil etmektedir (Karapınar, 2006). Çalışmanın bu bölümünde satın alma yönteminin tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerin ölçümü adımına değinilecek olup diğer adımlar uygulama kısmında detaylandırılacaktır.

UFRS 3 uyarınca edinen işletme birleşme tarihi itibarıyla edinilen tanımlanabilir varlıkları ve üstlenilen tanımlanabilir yükümlülükleri birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile ölçmektedir. Tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerin ölçüm uygulamaları işletme birleşmesi işlemlerinin en karmaşık ve zaman alıcı adımıdır. İşletmeler bu adımda:

- Edinilen işletmenin finansal tablolarında muhasebeleştirilemeyen bazı maddi olmayan duran varlıklar da dahil olmak üzere edinilen tanımlanabilir varlıkların ve üstlenilen yükümlülüklerin tanımlanması,
- Edinilen tanımlanabilir varlıkların ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerlerinin belirlenmesi,

- Gerekmesi halinde varlık ve yükümlülüklerle ilişkin spesifik tanımlama ve ölçme hükümlerinin uygulanabilirliğinin belirlenmesi ve
- Edinilen varlık ve üstlenilen yükümlülüklerin düzenlenip sınıflandırılması gibi işlemleri gerçekleştirmektedir (Kıymetli Şen, Üçoğlu, & Terzi, 2015).

2.2. Satın Alma Fiyatının Dağıtımı

Satın Alma Fiyatının Dağıtımı kavramı işletme birleşmelerinin UFRS uyarınca raporlanması sürecinin en önemli basamaklarından birisidir. Bilindiği üzere bir işletme birleşmesinde edinilen işletme edinilen işletmenin tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerini gerçeğe uygun değerden ölçerek muhasebeleştirilmektedir. Bahsi geçen gerçeğe uygun değer ölçüm işlemi esasen edinilen işletmenin edinilen işletmenin kontrolünü ele geçirmek için katlandığı bedelin söz konusu net varlıklara bölüştürülmesidir. Bu işleme “Satın Alma Fiyatının Dağıtımı (Purchase Price Allocation, PPA)” ismi verilmektedir. Dağıtım sonrası kalan tutar şerefiye olarak kayıtlara alınmaktadır. Bu işlem sırasında markalar, lisanslar, patentler, müşteri listeleri gibi edinilen işletmenin kendi finansal tablolarında daha önce aktifleştirilmemiş varlıkların tespit edilerek edinilen işletmenin konsolide finansal tablolarında muhasebeleştirilmesi sağlanmaktadır. Benzer şekilde PPA sürecinde edinilen işletmenin bilanço dışı yükümlülüklerinin de edinilen işletmenin konsolide finansal tablolarında muhasebeleştirilmesi mümkündür. Çalışmanın uygulama kısmında konu bir kademe daha derinleştirilecektir.

3. UYGULAMA

A işletmesi ilaç sektöründe faaliyet gösteren bir anonim şirkettir¹. A işletmesi, üretim ve dağıtım olanaklarının iyileştirilmesi amacıyla, B işletmesini satın alma konusunda irade göstermektedir. Gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde B işletmesinin %90 oranındaki hisselerinin A işletmesi tarafından 31 Aralık 2020 tarihinde 750.000 TL bedel ile satın alınması konusunda uzlaşmaya varılmıştır. Satın alma tarihinde A ve B işletmelerinin bireysel (solo) finansal tabloları aşağıdaki gibidir:

¹ A işletmesi ve A işletmesine ilişkin veriler uygulama kapsamında kurgulanmıştır.

BİLANÇO (UFRS)

31.12.2020 (TL)	A İşletmesi	B İşletmesi
Dönen Varlıklar	970.000	244.000
Nakit ve Nakit Benzerleri	120.000	24.000
Ticari Alacaklar	850.000	220.000
Duran Varlıklar	1.790.000	530.000
Finansal Yatırımlar	750.000	-
Maddi Duran Varlıklar	950.000	500.000
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	90.000	30.000
TOPLAM VARLIKLAR	2.760.000	774.000
Kısa Vadeli Yükümlülükler	363.200	171.800
Ticari Borçlar	280.000	156.000
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	83.200	15.800
Uzun Vadeli Yükümlülükler	186.000	37.000
Uzun Vadeli Karşılıklar	165.000	33.000
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	21.000	4.000
ÖZKAYNAKLAR	2.210.800	565.200
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	400.000
Birikmiş Karlar ve Yedekler	460.000	92.000
Net Dönem Karı	250.800	73.200
TOPLAM KAYNAKLAR	2.760.000	774.000

GELİR TABLOSU (UFRS)

01.01 - 31.12.2020 (TL)	A İşletmesi	B İşletmesi
Satışlar	3.000.000	900.000
Satışların Maliyeti (-)	(2.250.000)	(675.000)
BRÜT KAR	750.000	225.000
Faaliyet Giderleri (-)	(300.000)	(90.000)
Diğer Gelir/(Gider),net	210.000	63.000
ESAS FAALİYET KARI	660.000	198.000
Yatırım Faaliyetlerinden Gelir/(Gider),net	(66.000)	(19.800)
Finansman Gelirleri/(Giderleri),net	(264.000)	(79.200)
VERGİ ÖNCESİ KAR	330.000	99.000
Vergi Geliri/(Gideri),net	(79.200)	(25.800)
DÖNEM KARI	250.800	73.200

3.1. İlk Muhasebeleştirme (Day One Accounting)

3.1.1. İşletme Birleşmesinin Tanımlanması

UFRS 3 uyarınca bir işletme birleşmesi bir edinen işletmenin, bir veya daha fazla işletmenin (edinilen işletme) kontrolünü eline geçirdiği bir işlem veya başka bir olay şeklinde tanımlanmaktadır (IASB, 2021). İlişkili olmayan bir işletme varlığındaki kontrol gücü edinimi gibi geleneksel satın alımların çoğu UFRS 3 kapsamında işletme birleşmeleri olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, başka bir varlık veya varlık grubunun satın alımıyla ilgili işlemler sırasında UFRS 3 uygulaması adına aşağıdakilere cevap aranması gerekmektedir: (Grant Thornton, 2021)

- Edinilen şey bir işletmeyi mi teşkil eder?
- Kontrol elde edildi mi?
- Bu birleşme UFRS 3 kapsamında yer almakta mıdır?

Edinilenin (B işletmesi) bir işletme olması ve A işletmesinin payların %90'ını edinmesinden ötürü kontrol elde etmesi gibi etkenler bu işlemin bir işletme birleşmesi olduğunu işaret etmektedir.

3.1.2. Edinen İşletmenin Belirlenmesi

UFRS 3'e göre edinen işletme edinilen işletmenin kontrolünü ele geçiren işletme olarak tanımlanmaktadır. UFRS 3, edinen işletmenin belirlenmesinde UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar standardında yer alan hükümlerin kullanılması gerektiğini belirtmektedir. Ancak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde UFRS 10 hükümlerinin uygulanmasına rağmen birleşen işletmelerden hangisinin edinen işletme olduğunun belirlenemediği bir durum oluşması halinde UFRS 3'ün B14-B18 paragraflarındaki unsurlar göz önünde bulundurulmaktadır.

A işletmesi sektörde nispeten daha büyük hacimli bir teşekkül olması ve B işletmesinin payları karşılığında nakit varlık transferini taahhüt etmiş olmasından ötürü edinen işletme olarak değerlendirilmelidir. Buna göre B işletmesi de edinilen işletme olarak nitelendirilecektir.

3.1.3. Birleşme Tarihinin Belirlenmesi

Edinilen işletmenin satın alma yöntemine göre muhasebeleştirilmesinde esas alınan tarih, birleşme tarihidir. Buradaki birleşme tarihi, edinen işletmenin edinilen işletme üzerinde kontrolü elde ettiği, başka bir ifade ile edinilen işletmenin net varlıkları ve faaliyetlerini kontrol etme gücünün edinen işletme

tarafına geçtiği tarihtir. Bu uygulamada açık olarak 31 Aralık 2020 tarihinde A işletmesinin B işletmesini edindiği belirtilmiştir. Buna göre 31 Aralık 2020 tarihi bu uygulamadaki birleşme tarihi olarak kabul edilir.

3.1.4. Tanımlanabilir Varlık ve Yükümlülüklerin Ölçümü

Reel sektör uygulamalarında bir işletme birleşmesine ilişkin ölçme işlemleri birleşme işlemini takip eden ilk raporlama dönemi sonuna kadar tamamlanamayabilmektedir. Böyle durumlarda edinen işletme, muhasebeleştirilmesi tamamlanmamış kalemler için finansal tablolarında geçici (provizyonel) tutarlar raporlar. UFRS 3'ün 45. maddesinde geçici tutarların nihayetlenmesi için raporlayan işletmeye tanınan süre olan "Ölçme Dönemi" kavramı tanımlanmaktadır. Edinen işletme ölçme dönemi içerisinde birleşme tarihinde muhasebeleştirilmiş geçici tutarları, birleşme tarihinde geçerli olan ve eğer biliniyor olsaydı bu tarih itibarıyla muhasebeleştirilmiş tutarların ölçümünü etkileyebilecek gerçeklere ve durumlara ilişkin elde edilmiş yeni bilgileri yansıtacak şekilde geriye dönük olarak düzeltir. Ölçme dönemi içerisinde, edinen işletme aynı zamanda, birleşme tarihinde geçerli olan ve eğer biliniyor olsaydı bu tarih itibarıyla ek varlık ve borçların muhasebeleştirilmesini gerektirecek gerçeklere ve durumlara ilişkin yeni bilgiler elde etmiş ise söz konusu ek varlık ve borçları da muhasebeleştirir. Ölçme dönemi, edinen işletme, birleşme tarihi itibarıyla var olan gerçeklere ve durumlara ilişkin aradığı bilgileri elde eder etmez ya da daha fazla bilginin elde edilemez olduğunu öğrenir öğrenmez biter. Ancak ölçme dönemi, birleşme tarihinden başlamak üzere bir yılı aşamaz.

Uygulamada ilk raporlama dönemi olan 31 Aralık 2020'de ölçme işlemlerinin tamamlanmamış olduğu varsayılmaktadır. Bu nedenle geçici (provizyonel) olarak mevcut UFRS mali tablolara ilişkin net varlıklar aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

Dönen Varlıklar	244.000
Duran Varlıklar	530.000
Toplam Varlıklar (α)	774.000
Kısa Vadeli Yükümlülükler	171.800
Uzun Vadeli Yükümlülükler	37.000
Toplam Yükümlülükler (β)	208.800
Net Varlıklar ($\alpha - \beta$)	565.200

3.1.5. Kontrol Gücü Olmayan Payların Belirlenmesi

UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar standardı uyarınca kontrol gücü olmayan paylar, bir bağlı ortaklığın doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ana ortaklığa ait olmayan paylarıdır (IASB, 2021). Yatırım yapan işletme (ana ortaklık), yatırım yapılan işletmenin (bağlı ortaklık) hisse senetlerinin belirli bir kısmını satın aldığında, geri kalan hisse senetleri kontrol gücü olmayan payları bir başka deyişle azınlık paylarını temsil etmektedir.

Uygulamada açıklandığı üzere A işletmesi B işletmesinin hisselerinin %90'ını satın almıştır. Böylece B işletmesinin hissedar dağılımı %90 A işletmesi, %10 diğer ortak(lar) şekline dönüşmüştür. Hissedarlardan A işletmesi diğer etkenler göz ardı edildiğinde %90 hisseye sahip olmasından ötürü hakim ortak olarak nitelendirilir. Diğer hissedarların B işletmesindeki %10 oranındaki payı normal şartlarda kontrol gücü sağlamayacaktır. A işletmesi kendi konsolide finansal tablolarını hazırlarken sahip olduğu kontrol gücü nedeniyle bağlı ortaklığı olarak nitelendirilecek olan B işletmesinin diğer hissedarlarına ait payı konsolide finansal tablolarında kontrol gücü olmayan paylar kaleminde gösterecektir. A işletmesinin konsolide finansal tablolarında B işletmesinden kaynaklı kontrol gücü olmayan paylar orantılı pay esasına göre aşağıdaki gibi hesaplanır:

Hesap	B İşletmesi	A İşletmesi Payı (%90)	Azınlık Payı (%10)
Ödenmiş Sermaye	400.000	360.000	40.000
Birikmiş Karlar ve Yedekler	92.000	82.800	9.200
Net Dönem Karı	73.200	65.880	7.320
Toplam	565.200	508.680	56.520

3.1.6. Transfer Edilen Bedelin Belirlenmesi

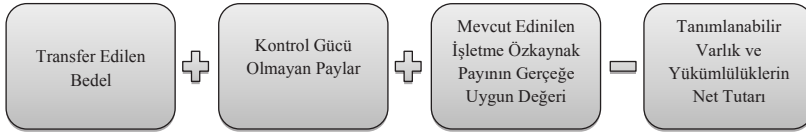
Transfer edilen bedel bir başka deyişle satın alma bedeli, edinilen işletme için ödenen/katlanılan tutarı ifade etmektedir. Transfer edilen bedel nakit olabileceği gibi diğer varlıklar, edinen işletmenin bir işletmesi veya iştiraki, koşullu bedeller, sıradan veya imtiyazlı özkaynağa dayalı finansal araçlar, opsiyonlar, garantiler ve ortak faydalı işletmelerin üye hakları şeklinde de olabilmektedir. Bir işletme birleşmesinde transfer edilen bedel gerçeğe uygun değer ile ölçülmekte olup edinen işletme tarafından transfer edilen varlıkların birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değerlerinin, edinen işletme

tarafından edinilen işletmenin önceki sahiplerine karşı üstlenilen borçların ve edinen işletme tarafından çıkarılan özkaynak paylarının toplamı olarak hesaplanacaktır.

Bu uygulamada da A işletmesi B işletmesinin %90 oranındaki hisselerini edinmek için 750.000 TL bedele katlanmıştır. Bu nedenle uygulamadaki transfer edilen bedel tutarı 750.000 TL olarak kabul edilecektir.

3.1.7. Geçici (Provizyonel) Şerefiye veya Pazarlıklı Satın Alma Karının Belirlenmesi

UFRS 3 uyarınca tek olarak tanımlanamayan ve ayrı olarak kaydedilemeyen bir işletme birleşmesinde edinilmiş diğer varlıklardan kaynaklanan gelecekteki ekonomik faydaya şerefiye adı verilmektedir (IASB, 2021). İşletme birleşmelerinde transfer edilen bedelin (satın alma bedeli) edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerlerini aşan kısmı “Şerefiye”; altında kalan kısmı “Pazarlıklı Satın Alma Karı” olarak muhasebeleştirilmektedir. Edinen işletme, şerefiye veya oluşması halinde pazarlıklı satın alma karı’nı birleşme tarihi itibarıyla aşağıdaki şekilde gösterildiği gibi ölçerek muhasebeleştirmektedir:

Şekil 1. Şerefiye ve Pazarlıklı Satın Alma Karının Hesaplanması

İşletme birleşmelerinde kimi zaman edinen işletmenin katlandığı maliyetler edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerinden daha düşük olabilmektedir. Standart bu tür işlemleri “Pazarlıklı Satın Alım” olarak nitelendirmektedir. UFRS 3 uyarınca pazarlıklı satın alımlarda edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerinin edinen işletmenin katlandığı maliyeti aşan kısmının satın alma sırasında gerçekleşen bir gelir olarak muhasebeleştirilmesi ve o döneme ait gelir tablosunda raporlanması gerektiği hükme bağlanmıştır (IASB, 2021).

Uygulamada A işletmesinin B işletmesinin %90 oranındaki hisselerini satın alması neticesinde ortaya çıkan provizyonel şerefiye veya pazarlıklı satın alma karı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

Transfer Edilen Bedel (α)	750.000
B'nin Net Varlıklarının Gerçeğe Uygun Değeri (β)	565.200
A'nın B'den Satın Aldığı Hisse Oranı (σ)	%90
B'nin GUD Üzerinden Net Varlıklarının A'nın Satın Aldığı Hisse Oranına Düşen Kısmı $\lambda=(\beta* \sigma)$	508.680
Şerefiye ($\alpha - \lambda$)	241.320

3.1.8. Muhasebeleştirme İşlemleri

Uygulamanın bu kısma kadar olan bölümünde A işletmesinin B işletmesine ait hisselerin %90'ını satın almasına ilişkin hesaplamalar gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde satın alma işlemine ilişkin muhasebe kayıtlarının ne şekilde oluşturulacağı açıklanacak olup akabinde A işletmesinin konsolide finansal tabloları düzenlenecektir.

3.1.8.1. Provizyonel Şerefiyenin Kayıtlara Alınması

Konsolide finansal tabloların oluşturulması sırasında önceki bölümde hesaplanmış olan şerefiye tutarının kayıtlara alınması gerekmektedir. A işletmesi B işletmesinin sermayesinin, birikmiş kar ve yedeklerinin ve net dönem karının sırasıyla 360.000 TL, 82.800 TL ve 65.880 TL olmak üzere toplamda 508.680 TL'lik kısımların (%90'a tekabül etmektedir) kontrolünü ele geçirebilmek için 750.000 TL'lik bir bedele katlanmıştır. Söz konusu tutarlar arasındaki fark olan provizyonel şerefiye kalemi aşağıdaki şekliyle kayıtlara alınır:

Mali Tablo	Hesap	Borç	Alacak
Bilanço	Sermaye	360.000	
Bilanço	Şerefiye	241.320	
Bilanço	Birikmiş Karlar ve Yedekler	82.800	
Gelir Tablosu	Net Dönem Karı	65.880	
Bilanço	Finansal Yatırımlar		750.000
(1) Provizyonel şerefiyenin kayıtlara alınması			

3.1.8.2. Kontrol Gücü Olmayan Payların Kayıtlara Alınması

Uygulamanın açıklama kısmında satın alma görüşmeleri neticesinde B işletmesinin ana hissedarının işletmede %10 payının kalmasının kararlaştırıldığı belirtilmişti. Birleşme tarihinde bu oran B işletmesinin özkaynakları içerisinde bulunan sermayesinin, birikmiş kar ve yedeklerinin ve net dönem karının

sırasıyla 40.000 TL, 9.200 TL ve 7.320 TL olmak üzere toplamda 56.520 TL'lik kısımlarına denk gelmektedir. A İşletmesi B İşletmesinin kontrolünü tek başına elinde tuttuğundan (%90 pay oranının tek başına kontrol için yeterli olduğu varsayılmıştır) konsolide finansal tablolarının hazırlanması sırasında önceki bölümlerde aktarılmış olan tam konsolidasyon yöntemi kullanılacaktır (kontrol unsuru tek başına sağlandığı için B işletmesi A işletmesinin bağlı ortaklığı konumuna gelmiştir). Dolayısıyla A işletmesinin B işletmesindeki payları dışında kalan kısım (%10) konsolide finansal tablolarda kontrol gücü olmayan paylar olarak gösterilecektir. Yukarıdaki bilgiler ışığında kontrol gücü olmayan paylara ilişkin aşağıdaki kayıt gerçekleştirilecektir:

Mali Tablo	Hesap	Borç	Alacak
Bilanço	Sermaye	40.000	
Bilanço	Birikmiş Karlar ve Yedekler	9.200	
Gelir Tablosu	Net Dönem Karı	7.320	
Bilanço	Kontrol Gücü Olmayan Paylar		56.520
(2) Kontrol gücü olmayan payların kayıtlara alınması			

Hesaplanan kayıtlar neticesinde A işletmesinin 31 Aralık 2020 tarihli konsolide finansal tabloları aşağıdaki şekilde olacaktır:

GELİR TABLOSU (UFRS) 01.01 - 31.12.2020 (TL)	A İşletmesi	B İşletmesi	Kombine	Kons. Kayıtları		A İşletmesi Konsolide
				1	2	
Satışlar	3.000.000	900.000	3.900.000	(810.000)	(90.000)	3.000.000
Satışların Maliyeti (-)	(2.250.000)	(675.000)	(2.925.000)	607.500	67.500	(2.250.000)
BRÜT KAR	750.000	225.000	975.000	(202.500)	(22.500)	750.000
Faaliyet Giderleri (-)	(300.000)	(90.000)	(390.000)	81.000	9.000	(300.000)
Diğer Gelir/(Gider),net	210.000	63.000	273.000	(56.700)	(6.300)	210.000
ESAS FAALİYET KARI	660.000	198.000	858.000	(178.200)	(19.800)	660.000
Yatırım Faaliyetlerinden Gelir/(Gider),net	(66.000)	(19.800)	(85.800)	17.820	1.980	(66.000)
Finansman Gelirleri/(Giderleri),net	(264.000)	(79.200)	(343.200)	71.280	7.920	(264.000)
VERGİ ÖNCESİ KAR	330.000	99.000	429.000	(89.100)	(9.900)	330.000
Vergi Geliri/(Gideri),net	(79.200)	(25.800)	(105.000)	23.220	2.580	(79.200)
DÖNEM KARI	250.800	73.200	324.000	(65.880)	(7.320)	250.800
Dönem Karının Dağılımı						
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	-	-	-	-	-	-
Ana Ortaklık Payları	250.800	73.200	324.000	(65.880)	(7.320)	250.800

BİLANÇO (UFRS)	A İşletmesi	B İşletmesi	Kombine	Kons. Kayıtları		A İşletmesi Konsolide
				1	2	
31.12.2020 (TL)						
Dönen Varlıklar	970.000	244.000	1.214.000	-	-	1.214.000
Nakit ve Nakit Benzerleri	120.000	24.000	144.000			144.000
Ticari Alacaklar	850.000	220.000	1.070.000			1.070.000
Duran Varlıklar	1.790.000	530.000	2.320.000	(508.680)	-	1.811.320
Finansal Yatırımlar	750.000	-	750.000	(750.000)		-
Maddi Duran Varlıklar	950.000	500.000	1.450.000			1.450.000
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	90.000	30.000	120.000			120.000
Şerefiye	-	-	-	241.320		241.320
TOPLAM VARLIKLAR	2.760.000	774.000	3.534.000	(508.680)	-	3.025.320
Kısa Vadeli Yükümlülükler	363.200	171.800	535.000	-	-	535.000
Ticari Borçlar	280.000	156.000	436.000			436.000
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	83.200	15.800	99.000			99.000
Uzun Vadeli Yükümlülükler	186.000	37.000	223.000	-	-	223.000
Uzun Vadeli Karşılıklar	165.000	33.000	198.000			198.000
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	21.000	4.000	25.000			25.000
ÖZKAYNAKLAR	2.210.800	565.200	2.776.000	(508.680)	-	2.267.320
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	2.210.800	565.200	2.776.000	(508.680)	(56.520)	2.210.800
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	400.000	1.900.000	(360.000)	(40.000)	1.500.000
Birikmiş Karlar ve Yedekler	460.000	92.000	552.000	(82.800)	(9.200)	460.000
Net Dönem Karı (*)	250.800	73.200	324.000	(65.880)	(7.320)	250.800
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	-	-	-		56.520	56.520
TOPLAM KAYNAKLAR	2.760.000	774.000	3.534.000	(508.680)	-	3.025.320

(*) Bilindiği üzere bilançodaki net dönem karı kaleminin kaynağı gelir tablosudur. Bu nedenle şerefiye ve azınlık payı kayıtlarındaki sırasıyla 65.880 TL ve 7.320 TL'lik bilanço net dönem karı kalemlerinin aynı zamanda gelir tablosundan düzeltilmesi gerekmektedir. Yukarıdaki 1 ve 2 numaralı konsolidasyon kayıtları B işletmesinin birleşme tarihindeki net dönem karının %90 ve %10 oranları ile elimine edilmesini göstermektedir. 31 Aralık 2020 tarihinin hem birleşme tarihi hem de raporlama tarihi olmasından ötürü A işletmesinin 31 Aralık 2020 tarihinde sonra eren döneme ilişkin konsolide gelir tablosunda yapılan konsolidasyon kayıtları neticesinde sadece A işletmesinin döneme ilişkin performansı kalmıştır. Eğer birleşme tarihi raporlama tarihinden 1 ay önce, yani 30 Kasım 2020 tarihinde gerçekleşseydi, bu kez A işletmesinin 31 Aralık 2020 tarihinde sonra eren döneme ilişkin konsolide gelir tablosunda A işletmesinin döneme ilişkin performansına ek olarak B işletmesinin 1 Aralık – 31 Aralık 2020 dönemine ilişkin performansı da eklenmiş olacaktı.

3.2. Sonraki Ölçüm (Subsequent Measurement)

Birleşme tarihini takip eden bir sonraki raporlama dönemi olan 31 Aralık 2021 tarihinde A ve B işletmelerinin solo finansal tabloları aşağıdaki gibidir:

GELİR TABLOSU (UFRS)		
01.01 - 31.12.2021 (TL)	A İşletmesi	B İşletmesi
Satışlar	3.150.000	945.000
Satışların Maliyeti (-)	(2.362.500)	(708.750)
BRÜT KAR	787.500	236.250
Faaliyet Giderleri (-)	(315.000)	(94.500)
Diğer Gelir/(Gider),net	220.500	66.150
ESAS FAALİYET KARI	693.000	207.900
Yatırım Faaliyetlerinden Gelir/(Gider),net	(69.300)	(20.790)
Finansman Gelirleri/(Giderleri),net	(277.200)	(83.000)
VERGİ ÖNCESİ KAR	346.500	104.110
Vergi Geliri/(Gideri),net	(83.000)	(27.000)
DÖNEM KARI	263.500	77.110

BİLANÇO (UFRS)		
31.12.2021 (TL)	A İşletmesi	B İşletmesi
Dönen Varlıklar	1.244.000	326.110
Nakit ve Nakit Benzerleri	110.000	22.000
Ticari Alacaklar	1.134.000	304.110
Duran Varlıklar	1.740.000	478.000
Finansal Yatırımlar	750.000	-
Maddi Duran Varlıklar	850.000	450.000
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	140.000	28.000
TOPLAM VARLIKLAR	2.984.000	804.110
Kısa Vadeli Yükümlülükler	404.700	137.800
Ticari Borçlar	310.000	122.000
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	94.700	15.800
Uzun Vadeli Yükümlülükler	105.000	24.000
Uzun Vadeli Karşılıklar	70.000	14.000
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	35.000	10.000
ÖZKAYNAKLAR	2.474.300	642.310
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	400.000
Birikmiş Karlar ve Yedekler	710.800	165.200
Net Dönem Karı	263.500	77.110
TOPLAM KAYNAKLAR	2.984.000	804.110

Uygulamanın yalın olması açısından 2021 yılı içerisinde A ve B işletmeleri arasında herhangi bir işlem olmadığı varsayılmaktadır.

3.2.1. Satın Alma Fiyatının Dağıtımı

Bilindiği üzere A işletmesinin 31 Aralık 2020 tarihli konsolide finansal tablolarında B işletmesinin ediniminden kaynaklı kalemlere ilişkin ölçümün tamamlanmamış olmasından dolayı geçici tutarlar raporlanmıştır. 2021 yılı içerisinde ilgili kalemlere ilişkin ölçümler tamamlanmıştır. Aşağıdaki tabloda B işletmesinin birleşme tarihi olan 31 Aralık 2020’de mevcut olan 500.000 TL net defter değerli maddi duran varlıkları ile 30.000 TL net defter değerli maddi olmayan duran varlıklarına ilişkin yapılan değerlendirme çalışmasının sonuçları gösterilmektedir:

Detay	Aktife Giriş	Faydalı Ömür	Net Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Fark	Ertelenmiş Vergi
Maddi Duran Varlıklar			500.000	875.000	375.000	(75.000)
Arazi 1	05.03.2016	-	70.000	140.000	70.000	(14.000)
Bina 1	20.07.2016	40	160.000	315.000	155.000	(31.000)
TMC 1	31.12.2014	10	85.000	140.000	55.000	(11.000)
TMC 2	31.12.2015	8	105.000	165.000	60.000	(12.000)
Taşıt 1	05.06.2018	5	25.000	40.000	15.000	(3.000)
Taşıt 2	08.06.2018	5	30.000	50.000	20.000	(4.000)
Demirbaş 1	03.09.2019	5	15.000	15.000	-	-
Demirbaş 2	17.12.2017	5	10.000	10.000	-	-
Maddi Olmayan Duran Varlıklar			30.000	232.000	202.000	(40.400)
Hak 1	19.09.2018	3	18.000	19.000	1.000	(200)
Hak 2	29.11.2019	3	12.000	13.000	1.000	(200)
Marka 1	31.12.2020	20	-	200.000	200.000	(40.000)
Toplam			530.000	1.107.000	577.000	(115.400)

Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere toplam 530.000 TL net defter değeri ile birleşme işlemine dahil olan duran varlıkların aynı tarihli gerçeğe uygun değerleri toplamı 1.107.000 TL olarak ölçülmüştür. Söz konusu farklar vergilendirilebilir geçici farklar olduğu için farklar üzerinden hesaplanan %20 oranındaki ertelenmiş verginin etkisi ise 115.400 TL kadardır.

UMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar standardı uyarınca, fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal olmayan varlıklar maddi olmayan duran varlık olarak nitelendirilmektedir (IASB, 2021). UMS 38'in 18. maddesinde ise bir kalemin maddi olmayan duran varlık olarak muhasebeleştirilmesi için söz konusu kalemin maddi olmayan duran varlık tanımına uyması ve muhasebeleştirme kriterlerini karşılaması gerektiği belirtilmiştir. Ancak kimi işletme birleşmelerinde özellikli durumlar yaşanmaktadır.

UFRS 3 uyarınca edinen işletme edindiği varlık ve yükümlülükleri tanımlarken edinilen işletmenin daha önce kendi finansal tablolarında varlık ve yükümlülük olarak muhasebeleştirmediği kimi varlık ve yükümlülükleri finansal tablolarına alabilir. Örnek olarak, edinen işletme edinilen işletmenin içsel olarak geliştirdiği ve illiyet bağı olan harcamalarını ilgili dönemlerde giderleştirmesinden ötürü finansal tablolarında varlık olarak muhasebeleştirmediği marka ismi, patent, müşteri ilişkileri, vb. tanımlanabilir maddi olmayan duran varlıkları birleşme sonrası finansal tablolarında muhasebeleştirebilmektedir (IASB, 2021). Bu tip durumlarda ilgili tanımlanabilir maddi olmayan duran varlıkların gerçeğe uygun değerinin tespit edilebilmesi için çeşitli finansal modeller ve değerlendirme yöntemleri

kullanılmaktadır. Edinen işletmeler bu gibi durumlarda genellikle işletme dışı uzmanlardan yararlanmaktadır.

Örnek uygulamada A işletmesi satın alma fiyatının dağıtımını için yaptığı araştırmalar neticesinde B işletmesinin içsel olarak geliştirmesinden ötürü kendi finansal tablolarında aktifleştirmedeği Marka 1'i konsolide finansal tablolarına almak için uzman kuruluşa değerlendirme çalışması yaptırmış ve Marka 1'in 20 yıl faydalı ömür ile gerçeğe uygun değerini 200.000 TL olarak belirlemiştir.

Ek olarak satın alma fiyatının dağıtımını işlemi sırasında yapılan incelemede B işletmesinin verdiği teminat mektuplarından 50.000 TL tutarlı bir tanesinin işletmenin ortaklık yapısında meydana gelen değişim nedeniyle teminat muhatabı tarafından nakde çevrilebilme olasılığının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle A işletmesi B işletmesinin bilançosunda kayıtlı olmayan teminat mektubuna ilişkin olarak karşılık ayırmaya karar vermiştir. Söz konusu karşılığa ilişkin nakit çıkışının on iki aydan daha uzun bir sürede gerçekleşmesi beklendiğinden 50.000 TL tutarlı karşılık Uzun Vadeli Karşılıklar hesabında; %20 oranı ile hesaplanan 10.000 TL'lik ertelenmiş vergi etkisi Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler hesabında muhasebeleştirilmiştir.

Satın alma fiyatının dağıtımını sonrası B işletmesinin 31 Aralık 2020 tarihli net varlıklarının durumu aşağıdaki gibi olacaktır:

B İŞLETMESİ NET VARLIKLAR			
31.12.2020	PPA Öncesi	PPA Sonrası	Fark
Dönen Varlıklar	244.000	244.000	-
Nakit ve Nakit Benzerleri	24.000	24.000	-
Ticari Alacaklar	220.000	220.000	-
Duran Varlıklar	530.000	1.107.000	577.000
Maddi Duran Varlıklar	500.000	875.000	375.000
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	30.000	232.000	202.000
TOPLAM VARLIKLAR	774.000	1.351.000	577.000
Kısa Vadeli Yükümlülükler	171.800	171.800	-
Ticari Borçlar	156.000	156.000	-
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	15.800	15.800	-
Uzun Vadeli Yükümlülükler	37.000	192.400	155.400
Uzun Vadeli Karşılıklar	33.000	83.000	50.000
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler (*)	4.000	109.400	105.400
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	208.800	364.200	155.400
NET VARLIKLAR	565.200	986.800	421.600

(*) 105.400 TL tutarlı net ertelenmiş vergi yükümlülüğü diğer uzun vadeli yükümlülükler hesabı altında muhasebeleştirilmiştir.

3.2.2. Nihai Şerefiye veya Pazarlıklı Satın Alma Karının Belirlenmesi

Birleşme tarihinde edinilen B işletmesinin net varlıklarına ilişkin yapılan ölçüm sonrasında şerefiye hesaplaması aşağıdaki şekilde revize olacaktır:

Şerefiye Hesaplaması	PPA Öncesi	PPA Sonrası	Fark
Transfer Edilen Bedel (α)	750.000	750.000	-
B'nin Net Varlıklarının Gerçeğe Uygun Değeri (β)	565.200	986.800	421.600
A'nın B'den Satın Aldığı Hisse Oranı (ϵ)	90%	90%	-
B'nin GUD Üzerinden Net Varlıklarının A'nın Satın Aldığı Hisse Oranına Düşen Kısmı $\lambda = (\beta * \epsilon)$	508.680	888.120	379.440
Şerefiye & (Pazarlıklı Satın Alma Karı) ($\alpha - \lambda$)	241.320	(138.120)	(379.440)

Satın alma fiyatının dağıtım işlemleri akabinde yukarıda yapılan hesaplama neticesinde geçici şerefiye hesabı duran varlıkların gerçeğe uygun değer sonuçlarının etkisiyle nihai olarak pazarlıklı satın alma karına dönüşmüştür. Bu nedenle şerefiyeye ve kontrol gücü olmayan paylara ilişkin yapılması gereken konsolidasyon düzeltmeleri revize olacaktır. Aşağıdaki tabloda geçici tutarlar ile nihai tutarların bir karşılaştırılması gösterilmektedir:

Hesap	Geçici Tutarlar		Nihai Tutarlar		Fark	
	Borç	Alacak	Borç	Alacak	Borç	Alacak
Sermaye	360.000		360.000		-	-
Şerefiye	241.320				(241.320)	-
Pazarlıklı Satın Alma Karı		-		138.120	-	138.120
Birikmiş Karlar ve Yedekler	82.800		82.800		-	-
Net Dönem Karı	65.880		65.880		-	-
Finansal Yatırımlar		750.000		750.000	-	-
Maddi Duran Varlıklar	-		337.500		337.500	-
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	-		181.800		181.800	-
Uzun Vadeli Karşılıklar		-		45.000	-	45.000
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü		-		94.860	-	94.860
(1) Şerefiye & Pazarlıklı satın alma karı						
Sermaye	40.000		40.000		-	-
Birikmiş Karlar ve Yedekler	9.200		9.200		-	-
Net Dönem Karı	7.320		7.320		-	-
Kontrol Gücü Olmayan Paylar		56.520		98.680	-	42.160
Maddi Duran Varlıklar	-		37.500		37.500	-
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	-		20.200		20.200	-
Uzun Vadeli Karşılıklar		-		5.000	-	5.000
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü		-		10.540	-	10.540
(2) Kontrol gücü olmayan paylar						
Toplam	806.520	806.520	1.142.200	1.142.200	335.680	335.680

Yukarıdaki durumdan anlaşılacağı üzere geçici olarak raporlanan tutarlar ile nihai olarak hesaplanan tutarlar arasında önemli farklar bulunmaktadır. Geçici olarak raporlanan tutarlar üzerinden yapılan hesaplamada şerefiye ortaya çıkarken nihai olarak raporlanan tutarlar göz önünde bulundurulduğunda pazarlıklı satın alma karı ortaya çıkmaktadır. UFRS 3 uyarınca edinilen işletme ölçme dönemi içerisinde birleşme tarihinde muhasebeleştirilmiş geçici

tutarları, birleşme tarihinde geçerli olan ve eğer biliniyor olsa idi bu tarih itibarıyla muhasebeleştirilmiş tutarların ölçümünü etkileyebilecek gerçeklere ve durumlara ilişkin elde edilmiş yeni bilgileri yansıtacak şekilde geriye dönük olarak düzeltir. Bu nedenle 31 Aralık 2020 tarihli konsolide finansal tabloların mevcut ölçüm sonuçlarına göre revize edilmesi gerekmektedir.

3.2.3. Önceki Dönem Konsolide Finansal Tabloların Revizyonu

31 Aralık 2020 tarihli konsolide finansal tabloların mevcut ölçüm sonuçlarına göre revize edilmiş halleri aşağıdaki gibidir:

YENİDEN DÜZENLENMİŞ BİLANÇO	A İşletmesi	B İşletmesi	Kombine	Kons. Kayıtları		A İşletmesi Konsolide
				1	2	
31.12.2020 (TL)						
Dönen Varlıklar	970.000	244.000	1.214.000	-	-	1.214.000
Nakit ve Nakit Benzerleri	120.000	24.000	144.000			144.000
Ticari Alacaklar	850.000	220.000	1.070.000			1.070.000
Duran Varlıklar	1.790.000	530.000	2.320.000	(230.700)	57.700	2.147.000
Finansal Yatırımlar	750.000	-	750.000	(750.000)		-
Maddi Duran Varlıklar	950.000	500.000	1.450.000	337.500	37.500	1.825.000
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	90.000	30.000	120.000	181.800	20.200	322.000
Şerefiye	-	-	-			-
TOPLAM VARLIKLAR	2.760.000	774.000	3.534.000	(230.700)	57.700	3.361.000
Kısa Vadeli Yükümlülükler	363.200	171.800	535.000	-	-	535.000
Ticari Borçlar	280.000	156.000	436.000			436.000
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	83.200	15.800	99.000			99.000
Uzun Vadeli Yükümlülükler	186.000	37.000	223.000	139.860	15.540	378.400
Uzun Vadeli Karşılıklar	165.000	33.000	198.000	45.000	5.000	248.000
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	21.000	4.000	25.000	94.860	10.540	130.400
ÖZKAYNAKLAR	2.210.800	565.200	2.776.000	(370.560)	42.160	2.447.600
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	2.210.800	565.200	2.776.000	(370.560)	(56.520)	2.348.920
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	400.000	1.900.000	(360.000)	(40.000)	1.500.000
Birikmiş Karlar ve Yedekler	460.000	92.000	552.000	(82.800)	(9.200)	460.000
Net Dönem Karı	250.800	73.200	324.000	72.240	(7.320)	388.920
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	-	-	-		98.680	98.680
TOPLAM KAYNAKLAR	2.760.000	774.000	3.534.000	(230.700)	57.700	3.361.000

YENİDEN DÜZENLENMİŞ GELİR TABLOSU	A İşletmesi	B İşletmesi	Kombine	Kons. Kayıtları		A İşletmesi Konsolide
				1	2	
01.01 - 31.12.2020 (TL)						
Satışlar	3.000.000	900.000	3.900.000	(810.000)	(90.000)	3.000.000
Satışların Maliyeti (-)	(2.250.000)	(675.000)	(2.925.000)	607.500	67.500	(2.250.000)
BRÜT KAR	750.000	225.000	975.000	(202.500)	(22.500)	750.000
Faaliyet Giderleri (-)	(300.000)	(90.000)	(390.000)	81.000	9.000	(300.000)
Diğer Gelir/(Gider),net	210.000	63.000	273.000	(56.700)	(6.300)	210.000
ESAS FAALİYET KARI	660.000	198.000	858.000	(178.200)	(19.800)	660.000
Yatırım Faaliyetlerinden Gelir/(Gider),net (*)	(66.000)	(19.800)	(85.800)	155.940	1.980	72.120
Finansman Gelirleri/(Giderleri),net	(264.000)	(79.200)	(343.200)	71.280	7.920	(264.000)
VERGİ ÖNCESİ KAR	330.000	99.000	429.000	49.020	(9.900)	468.120
Vergi Geliri/(Gideri),net	(79.200)	(25.800)	(105.000)	23.220	2.580	(79.200)
DÖNEM KARI	250.800	73.200	324.000	72.240	(7.320)	388.920

Dönem Karının Dağılımı

Kontrol Gücü Olmayan Paylar	-	-	-	-	-	-
Ana Ortaklık Payları	250.800	73.200	324.000	72.240	(7.320)	388.920

(*) 138.120 tutarlı pazarlıklı satın alma karı Yatırım Faaliyetlerinden Gelir/(Gider),net hesabı altında muhasebeleştirilmiştir.

3.2.4. Cari Dönem Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması

31 Aralık 2021 tarihli konsolide finansal tabloların hazırlanması için yapılması gereken işlemler pazarlıklı satın alma karı kaydının oluşturulması, satın almaya ilişkin azınlık payı kaydının oluşturulması, duran varlıkların ölçülen değerleri neticesinde oluşan farkın 31 Aralık 2020 birleşme tarihi ile 31 Aralık 2021 arasındaki süreye tekabül eden itfalarının gerçekleştirilmesi ve B işletmesinin 2021 yılı finansal sonuçlarından %10'luk azınlık payının ayrıştırılmasıdır. Pazarlıklı satın alma karı ve satın almaya ilişkin azınlık payına ilişkin kayıtlar aşağıdaki gibi olacaktır:

Mali Tablo	Hesap	Borç	Alacak
Bilanço	Sermaye	360.000	
Bilanço	<i>Birikmiş Karlar ve Yedekler</i>		72.240
Bilanço	Birikmiş Karlar ve Yedekler	82.800	
Bilanço	Finansal Yatırımlar		750.000
Bilanço	Maddi Duran Varlıklar	337.500	
Bilanço	Maddi Olmayan Duran Varlıklar	181.800	
Bilanço	Uzun Vadeli Karşılıklar		45.000
Bilanço	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü		94.860
(1) Pazarlıklı satın alma karının kayıtlara alınması			

Mali Tablo	Hesap	Borç	Alacak
Bilanço	Sermaye	40.000	
Bilanço	Birikmiş Karlar ve Yedekler	9.200	
Bilanço	<i>Birikmiş Karlar ve Yedekler</i>	7.320	
Bilanço	Kontrol Gücü Olmayan Paylar		98.680
Bilanço	Maddi Duran Varlıklar	37.500	
Bilanço	Maddi Olmayan Duran Varlıklar	20.200	
Bilanço	Uzun Vadeli Karşılıklar		5.000
Bilanço	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü		10.540
(2) Kontrol gücü olmayan payların kayıtlara alınması			

Altı çizilmiş olan birikmiş karlar ve yedekler hesapları 31 Aralık 2020 tarihinde sona eren dönemde gelir tablosu ile ilişkili kalemlerin 31 Aralık 2021 tarihli konsolide finansal tablolara taşınmasıdır. Satın alma fiyatının dağıtımını neticesinde oluşan farkların 2021 yılında itfa olan tutarları aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

Detay	Net Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Fark	2021 Amort.	Ert. Vergi
Maddi Duran Varlıklar	500.000	875.000	375.000	52.573	(10.514)
Arazi 1	70.000	140.000	70.000	-	-
Bina 1	160.000	315.000	155.000	4.360	(872)
TMC 1	85.000	140.000	55.000	13.769	(2.754)
TMC 2	105.000	165.000	60.000	20.037	(4.007)
Taşıt 1	25.000	40.000	15.000	6.186	(1.237)
Taşıt 2	30.000	50.000	20.000	8.221	(1.644)
Demirbaş 1	15.000	15.000	-	-	-
Demirbaş 2	10.000	10.000	-	-	-
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	30.000	232.000	202.000	11.922	(2.385)
Hak 1	18.000	19.000	1.000	1.398	(280)
Hak 2	12.000	13.000	1.000	524	(105)
Marka 1	-	200.000	200.000	10.000	(2.000)
Toplam	530.000	1.107.000	577.000	64.495	(12.899)

Yukarıda belirlenen amortisman ve amortismanına ilişkin ertelenmiş vergiyle ilgili olarak aşağıdaki konsolidasyon düzeltmesinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir:

Mali Tablo	Hesap	Borç	Alacak
Gelir Tablosu	Amortisman Gideri (SMM)	64.495	
Bilanço	Maddi Duran Varlıklar		52.573
Bilanço	Maddi Olmayan Duran Varlıklar		11.922
Bilanço	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	12.899	
Gelir Tablosu	Ertelenmiş Vergi Geliri		12.899
Gelir Tablosu	Kontrol Gücü Olmayan Paylar (*)	5.160	
Bilanço	Kontrol Gücü Olmayan Paylar		5.160

(3) PPA Farklarının İtfası

(*) Gelir tablosuyla ilişkilendirilmiş bir konsolidasyon düzeltmesinin %10'luk azınlık payına düşen kısmının ayrıştırılması gerekmektedir. Net 51.596 (64.495 – 12.899) TL'lik gider yönlü düzeltmenin %10'u olan yaklaşık 5.160 TL kontrol gücü olmayan paylara alınır.

B işletmesinin 77.110 TL tutarlı 2021 yılı net karının %10 azınlık payına isabet eden kısmı 7.711 TL'dir. Bu tutar aşağıdaki konsolidasyon düzeltmesi ile konsolide finansal tablolara yansıtılır:

Mali Tablo	Hesap	Borç	Alacak
Bilanço	Kontrol Gücü Olmayan Paylar	7.711	
Gelir Tablosu	Kontrol Gücü Olmayan Paylar		7.711

(4) 2021 yılı kontrol gücü olmayan paylar

Tüm konsolidasyon düzeltmelerinin hesaplanmasının ardından A işletmesinin 31 Aralık 2021 tarihli konsolide finansal tabloları aşağıdaki şekilde düzenlenecektir:

BİLANÇO (UFRS)	A İşletmesi	B İşletmesi	Kombine	Kons. Kayıtları				A İşletmesi Konsolide
				1	2	3	4	
31.12.2021 (TL)								
Dönen Varlıklar	1.244.000	326.110	1.570.110	-	-	-	-	1.570.110
Nakit ve Nakit Benzerleri	110.000	22.000	132.000					132.000
Ticari Alacaklar	1.134.000	304.110	1.438.110					1.438.110
Duran Varlıklar	1.740.000	478.000	2.218.000	(230.700)	57.700	(64.495)	-	1.980.505
Finansal Yatırımlar	750.000	-	750.000	(750.000)				-
Maddi Duran Varlıklar	850.000	450.000	1.300.000	337.500	37.500	(52.573)		1.622.427
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	140.000	28.000	168.000	181.800	20.200	(11.922)		358.078
Şerefiye	-	-	-					-
TOPLAM VARLIKLAR	2.984.000	804.110	3.788.110	(230.700)	57.700	(64.495)	-	3.550.615
Kısa Vadeli Yükümlülükler	404.700	137.800	542.500	-	-	-	-	542.500
Ticari Borçlar	310.000	122.000	432.000					432.000
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	94.700	15.800	110.500					110.500
Uzun Vadeli Yükümlülükler	105.000	24.000	129.000	139.860	15.540	(12.899)	-	271.501
Uzun Vadeli Karşılıklar	70.000	14.000	84.000	45.000	5.000			134.000
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	35.000	10.000	45.000	94.860	10.540	(12.899)		137.501
ÖZKAYNAKLAR	2.474.300	642.310	3.116.610	(370.560)	42.160	(51.596)	-	2.736.614
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	2.474.300	642.310	3.116.610	(370.560)	(56.520)	(46.436)	(7.711)	2.635.383
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	400.000	1.900.000	(360.000)	(40.000)			1.500.000
Birikmiş Karlar ve Yedekler	710.800	165.200	876.000	(10.560)	(16.520)			848.920
Net Dönem Karı	263.500	77.110	340.610	-	-	(46.436)	(7.711)	286.463
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	-	-	-		98.680	(5.160)	7.711	101.231
TOPLAM KAYNAKLAR	2.984.000	804.110	3.788.110	(230.700)	57.700	(64.495)	-	3.550.615

GELİR TABLOSU (UFRS)	A İşletmesi	B İşletmesi	Kombine	Kons. Kayıtları				A İşletmesi Konsolide
				1	2	3	4	
01.01 - 31.12.2021 (TL)								
Satışlar	3.150.000	945.000	4.095.000					4.095.000
Satışların Maliyeti (-)	(2.362.500)	(708.750)	(3.071.250)			(64.495)		(3.135.745)
BRÜT KAR	787.500	236.250	1.023.750	-	-	(64.495)	-	959.255
Faaliyet Giderleri (-)	(315.000)	(94.500)	(409.500)					(409.500)
Diğer Gelir/(Gider),net	220.500	66.150	286.650					286.650
ESAS FAALİYET KARI	693.000	207.900	900.900	-	-	(64.495)	-	836.405
Yatırım Faaliyetlerinden Gelir/(Gider),net	(69.300)	(20.790)	(90.090)					(90.090)
Finansman Gelirleri/(Giderleri),net	(277.200)	(83.000)	(360.200)					(360.200)
VERGİ ÖNCESİ KAR	346.500	104.110	450.610	-	-	(64.495)	-	386.115
Vergi Geliri/(Gideri),net	(83.000)	(27.000)	(110.000)			12.899		(97.101)
DÖNEM KARI	263.500	77.110	340.610	-	-	(51.596)	-	289.014
Dönem Karının Dağılımı								
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	-	-	-			(5.160)	7.711	2.551
Ana Ortaklık Payları	263.500	77.110	340.610	-	-	(46.436)	(7.711)	286.463

3.2.5. Dipnot Açıklamaları

A İşletmesinin 31 Aralık 2021 tarihli konsolide finansal tabloları karşılaştırmalı olarak aşağıdaki gibi sunulacaktır:

A İŞLETMESİ KONSOLİDE BİLANÇO (UFRS) (TL)	31.12.2021	Yeniden Düzenlenmiş 31.12.2020
Dönen Varlıklar	1.570.110	1.214.000
Nakit ve Nakit Benzerleri	132.000	144.000
Ticari Alacaklar	1.438.110	1.070.000
Duran Varlıklar	1.980.505	2.147.000
Maddi Duran Varlıklar	1.622.427	1.825.000
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	358.078	322.000
TOPLAM VARLIKLAR	3.550.615	3.361.000
Kısa Vadeli Yükümlülükler	542.500	535.000
Ticari Borçlar	432.000	436.000
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	110.500	99.000
Uzun Vadeli Yükümlülükler	271.501	378.400
Uzun Vadeli Karşılıklar	134.000	248.000
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	137.501	130.400
ÖZKAYNAKLAR	2.736.614	2.447.600
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	2.635.383	2.348.920
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	1.500.000
Birikmiş Karlar ve Yedekler	848.920	460.000
Net Dönem Karı	286.463	388.920
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	101.231	98.680
TOPLAM KAYNAKLAR	3.550.615	3.361.000

A İŞLETMESİ KONSOLİDE GELİR TABLOSU (UFRS) (TL)	01.01. - 31.12.2021	Yeniden Düzenlenmiş 01.01. - 31.12.2020
Satışlar	4.095.000	3.000.000
Satışların Maliyeti (-)	(3.135.745)	(2.250.000)
BRÜT KAR	959.255	750.000
Faaliyet Giderleri (-)	(409.500)	(300.000)
Diğer Gelir/(Gider),net	286.650	210.000
ESAS FAALİYET KARI	836.405	660.000
Yatırım Faaliyetlerinden Gelir/(Gider),net	(90.090)	72.120
Finansman Gelirleri/(Giderleri),net	(360.200)	(264.000)
VERGİ ÖNCESİ KAR	386.115	468.120
Vergi Geliri/(Gideri),net	(97.101)	(79.200)
DÖNEM KARI	289.014	388.920
Dönem Karının Dağılımı		
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	2.551	-
Ana Ortaklık Payları	286.463	388.920

A İŞLETMESİ KONSOLİDE ÖZKAYNAK DEĞİŞİM TABLOSU (UFRS) (TL)	Ödenmiş sermaye	Birikmiş Karlar ve Yedekler	Net Dönem Karı	Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	Kontrol Gücü Olmayan Paylar	Toplam Özkaynaklar
01.01.2020 itibarıyla açılış bakiyesi	1.500.000	288.000	172.000	1.960.000	-	1.960.000
Transferler	-	172.000	(172.000)	-	-	-
Bağlı ortaklık edinimi	-	-	-	-	98.680	98.680
Dönem karı	-	-	388.920	388.920	-	388.920
31.12.2020 itibarıyla kapanış bakiyesi	1.500.000	460.000	388.920	2.348.920	98.680	2.447.600
01.01.2021 itibarıyla açılış bakiyesi	1.500.000	460.000	388.920	2.348.920	98.680	2.447.600
Transferler	-	388.920	(388.920)	-	-	-
Dönem karı	-	-	286.463	286.463	2.551	289.014
31.12.2021 itibarıyla kapanış bakiyesi	1.500.000	848.920	286.463	2.635.383	101.231	2.736.614

NOT A – Konsolide Finansal Tabloların Sunumuna İlişkin Esaslar
Karşılaştırmalı Bilgiler ve Önceki Dönem Tarihli Konsolide Finansal Tablolarının Düzeltilmesi

Mali durum ve performans trendlerinin tespitine imkan vermek üzere, Grup'un konsolide finansal tabloları önceki dönemle karşılaştırmalı olarak hazırlanmaktadır. Cari dönem konsolide finansal tabloların sunumu ile uygunluk sağlanması açısından karşılaştırmalı bilgiler gerekli görüldüğünde yeniden sınıflandırılır ve önemli farklılıklar açıklanır. Grup, önceki dönem gerçekleşen işletme birleşmesine ilişkin sonuçların cari dönem konsolide finansal tabloların sunumu ile uygunluk sağlaması açısından önceki dönem konsolide finansal tablolarını yeniden düzenlemiştir. Yeniden düzenlemeye ilişkin tutarlar aşağıda açıklanmıştır:

A İŞLETMESİ KONSOLİDE BİLANÇO (UFRS) (TL)	31.12.2020		
	Raporlanan	Düzeltilmeler	Yeniden Düzenlenmiş
Dönen Varlıklar	1.214.000	-	1.214.000
Nakit ve Nakit Benzerleri	144.000	-	144.000
Ticari Alacaklar	1.070.000	-	1.070.000
Duran Varlıklar	1.811.320	335.680	2.147.000
Maddi Duran Varlıklar	1.450.000	375.000	1.825.000
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	120.000	202.000	322.000
Şerefiye	241.320	(241.320)	-
TOPLAM VARLIKLAR	3.025.320	335.680	3.361.000
Kısa Vadeli Yükümlülükler	535.000	-	535.000
Ticari Borçlar	436.000	-	436.000
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	99.000	-	99.000
Uzun Vadeli Yükümlülükler	223.000	155.400	378.400
Uzun Vadeli Karşılıklar	198.000	50.000	248.000
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	25.000	105.400	130.400
ÖZKAYNAKLAR	2.267.320	180.280	2.447.600
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	2.210.800	138.120	2.348.920
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	-	1.500.000
Birikmiş Karlar ve Yedekler	460.000	-	460.000
Net Dönem Karı	250.800	138.120	388.920
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	56.520	42.160	98.680
TOPLAM KAYNAKLAR	3.025.320	335.680	3.361.000
A İŞLETMESİ KONSOLİDE GELİR TABLOSU (UFRS) (TL)	01.01. - 31.12.2020		
	Raporlanan	Düzeltilmeler	Yeniden Düzenlenmiş
Satışlar	3.000.000	-	3.000.000
Satışların Maliyeti (-)	(2.250.000)	-	(2.250.000)
BRÜT KAR	750.000	-	750.000
Faaliyet Giderleri (-)	(300.000)	-	(300.000)
Diğer Gelir/(Gider),net	210.000	-	210.000
ESAS FAALİYET KARI	660.000	-	660.000
Yatırım Faaliyetlerinden Gelir/(Gider),net	(66.000)	138.120	72.120
Finansman Gelirleri/(Giderleri),net	(264.000)	-	(264.000)
VERGİ ÖNCESİ KAR	330.000	138.120	468.120
Vergi Geliri/(Gideri),net	(79.200)	-	(79.200)
DÖNEM KARI	250.800	138.120	388.920
Dönem Karının Dağılımı			
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	-	-	-
Ana Ortaklık Payları	250.800	138.120	388.920

NOT B – İşletme Birleşmeleri

Grup'un ana ortaklığı A işletmesi ile B işletmesinin hissedarları arasında 31 Aralık 2020 tarihinde B işletmesinin ödenmiş sermayesinin %90'ının satın alınmasına ilişkin Hisse Satın Alma Sözleşmesi imzalanmış olup hisse devir işlemleri 31 Aralık 2020 tarihinde tamamlanmıştır. İşletme birleşmesi neticesinde UFRS uyarınca hesaplanan Pazarlıklı Satın Alma Karı tutarı 31 Aralık 2020 tarihli konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilmiştir. Birleşmeye ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Edinilen Bağlı Ortaklık	Alım Tarihi	Alınan Sermaye Payı	Satın Alma Bedeli	Pazarlıklı Satın Alma Karı
B İşletmesi	31.12.2020	90%	750.000	138.120

Satın alma tarihi itibarıyla edinilen varlıklar ve üstlenilen yükümlülüklerle ilişkin ana kalemler aşağıdaki gibidir:

Dönen varlıklar	244.000
Nakit ve nakit benzerleri	24.000
Diğer dönen varlıklar	220.000
Duran varlıklar	1.107.000
Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar	1.107.000
Diğer duran varlıklar	-
Kısa vadeli yükümlülükler	171.800
Uzun vadeli yükümlülükler	192.400
Net varlıklar	986.800

Satın alma işlemi neticesinde B işletmesi üzerinde kontrol sağlandığından pazarlıklı satın alma karı doğmuştur. Satın alma işlemi sırasında ortaya çıkan pazarlıklı satın alma karı aşağıdaki gibidir:

Satın alma bedeli	750.000
Kontrol gücü olmayan paylar	98.680
Eksi: Edinilen işletmenin net varlıklarının gerçeğe uygun değeri	(986.800)
Pazarlıklı Satın Alma Karı	(138.120)

Satın almadan kaynaklı net nakit çıkışı aşağıdaki gibidir:

Nakit ödenen tutar	750.000
Eksi: Edinilen işletmenin nakit ve nakit benzerleri	(24.000)
Net nakit çıkışı	726.000

NOT C – Maddi Duran Varlıklar

Örnekte gösterildiği üzere A işletmesinin konsolide finansal tabloları hazırlanırken A ve B işletmelerinin solo finansal tabloları toplanmış (tam konsolidasyondan ötürü) ve daha sonrasında ilgili eliminasyon kayıtları ile netleştirilmiştir. Konsolide finansal tablo dipnotlarının hazırlanışı da aynı yöntemle gerçekleştirilmektedir. Aşağıda A işletmesinin 31.12.2020 ve 31.12.2021 tarihli konsolide maddi duran varlık detayı verilmiştir:

A İşletmesi Konsolide	31.12.2021	31.12.2020
Maddi duran varlıklar (TL)		
Araziler	320.000	290.000
Binalar	450.640	510.000
Tesis, makine ve cihazlar	616.194	700.000
Taşıtlar	165.593	230.000
Demirbaşlar	70.000	95.000
Toplam	1.622.427	1.825.000

31.12.2020

A işletmesinin 31.12.2020 tarihli konsolide maddi duran varlıkları hesaplanırken A ve B işletmelerinin solo maddi duran varlıkları toplanır. Daha sonra toplam üzerine eliminasyon kayıtları eklenip çıkartılarak A işletmesinin konsolide maddi duran varlıklarına ulaşılmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu işlemler gösterilmiştir:

A İşletmesi Konsolide	31.12.2020			
Maddi duran varlıklar (TL)	A İşl.	B İşl.	Kons. Kayıt	Konso- lide
Araziler	150.000	70.000	70.000	290.000
Binalar	195.000	160.000	155.000	510.000
Tesis, makine ve cihazlar	395.000	190.000	115.000	700.000
Taşıtlar	140.000	55.000	35.000	230.000
Demirbaşlar	70.000	25.000	-	95.000
Toplam	950.000	500.000	375.000	1.825.000

Yukarıda görüleceği üzere A işletmesinin solo finansal tablosunda 950.000 TL, B işletmesinin ise 500.000 TL tutarlı maddi duran varlığı bulunmaktadır. Toplam 1.450.000 TL tutarlı maddi duran varlığa 375.000 TL tutarlı konsolidasyon düzeltmesi eklenmiştir. Bu tutara ilişkin detaylar uygulamanın “Satın Alma Fiyatının Dağıtımı” başlıklı bölümde görülebilmektedir. Satın alma fiyatının dağıtımı neticesinde araziler hesabı 70.000 TL, binalar hesabı 155.000 TL, tesis makine ve cihazlar hesabı 115.000 TL ve Taşıtlar hesabı 35.000 TL artırılmaktadır.

UFRS finansal tablo dipnotlarında maddi duran varlıkların defter değerlerinin dönem başı ile dönem sonu mutabakatının verilmesi gerekmektedir. Standardın öngördüğü mutabakatlar “Hareket Tablosu” adı verilen tablolar ile finansal tablo kullanıcılarına sunulmaktadır. Örnek olarak Tesis, makine ve cihazlar hesabı ele alınırsa 2020 yılına ilişkin hareket tablosu aşağıdaki gibi olacaktır:

Tesis, makine ve cihazlar	A İşl.	B İşl.	Kons. Düzeltme	Konsolide
Maliyet değeri				
1 Ocak 2020 açılış bakiyesi	420.000	185.000	(185.000)	420.000
Alımlar	120.000	110.000	(110.000)	120.000
İşletme birleşmesi yoluyla edinilen	-	-	305.000	305.000
Çıkışlar	-	(35.000)	35.000	-
31 Aralık 2020 kapanış bakiyesi	540.000	260.000	45.000	845.000
Birikmiş amortismanlar				
1 Ocak 2020 açılış bakiyesi	(120.000)	(85.000)	85.000	(120.000)
Dönem amortisman gideri	(25.000)	(20.000)	20.000	(25.000)
Çıkışlar	-	35.000	(35.000)	-
31 Aralık 2020 kapanış bakiyesi	(145.000)	(70.000)	70.000	(145.000)
31 Aralık 2020 net defter değeri	395.000	190.000	115.000	700.000

Hareket tablosu hazırlanırken önce şirketlerin solo hareket tabloları toplanmıştır. Burada “İşletme birleşmesi yoluyla edinilen” başlıklı satıra dikkat edilmesi gerekmektedir. Zira bu satır B işletmesinin birleşme anındaki tesis, makine ve cihazlarının net defter değerlerinin gösterileceği satırdır. B işletmesinin solo finansal tablosunda 190.000 tutarlı olan tesis, makine ve

cihazlar konsolidasyon düzeltmesi olan 115.000 TL ile artırılarak 305.000 TL tutarla A işletmesinin konsolide finansal tablolarına dahil olmaktadır. B işletmesinin hareket tablosundaki tüm satırlar kapatılarak işletme birleşmesi yoluyla edinilen başlıklı satıra eklenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla A işletmesinin konsolide tesis, makine ve cihaz defter değeri hareket tablosunda A işletmesinin solo tutarlarının yanında sadece B işletmesinin satırlarının toplamını ihtiva eden işletme birleşmesi yoluyla edinilen başlıklı tek bir satır olacaktır.

31.12.2021

A işletmesinin 31.12.2021 tarihli konsolide maddi duran varlıkları aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır:

A İşletmesi Konsolide		31.12.2021		
Maddi duran varlıklar (TL)	A İşl.	B İşl.	Kons. Kayıt	Konsolide
Araziler	150.000	100.000	70.000	320.000
Binalar	160.000	140.000	150.640	450.640
Tesis, makine ve cihazlar	380.000	155.000	81.194	616.194
Taşıtlar	100.000	45.000	20.593	165.593
Demirbaşlar	60.000	10.000	-	70.000
Toplam	850.000	450.000	322.427	1.622.427

Yine örnek olarak Tesis, makine ve cihazlar hesabı ele alınırsa 2021 yılına ilişkin hareket tablosu aşağıdaki gibi olacaktır:

Tesis makine ve cihazlar	A İşl.	B İşl.	Kons. Düzeltme	Konsolide
Maliyet değeri				
1 Ocak 2021 açılış bakiyesi	540.000	260.000	45.000	845.000
Alımlar	85.000	-	-	85.000
Çıkışlar	(115.000)	(40.000)	-	(155.000)
31 Aralık 2021 kapanış bakiyesi	510.000	220.000	45.000	775.000

Birikmiş amortismanlar				
1 Ocak 2021 açılış bakiyesi	(145.000)	(70.000)	70.000	(145.000)
Dönem amortisman gideri	(45.000)	(30.000)	(33.806)	(108.806)
Çıkışlar	60.000	35.000	-	95.000
31 Aralık 2021 kapanış bakiyesi	(130.000)	(65.000)	36.194	(158.806)

31 Aralık 2021 net defter değeri	380.000	155.000	81.194	616.194

2020 yılında maliyet değerinde yapılan 45.000 TL ve birikmiş amortismanda yapılan 70.000 TL'lik düzeltmeler açılış satırına getirilir. Dönem amortisman gideri satırına PPA farklarının itfası başlıklı 3 numaralı konsolidasyon düzeltmesinin tesis, makine ve cihazlara tekabül eden 33.806 TL'lik etkisi eklenmiştir.

4. SONUÇ

1800'lü yılların ikinci yarısında ABD'de demiryolu işletmeleri arasında yaşanmış olan ilk işlemlerden bu yana işletme birleşmeleri çeşitli dönemlerde dalgalanmalar şeklinde artarak günümüze ulaşmış ve günümüzün önemli ticari hamleleri arasında kendine yer bulmuştur. Ticari hayatta önemli etkiler yaratabilen işletme birleşmelerinin kamuya gerçeğe uygun ve şeffaf bir şekilde açıklanması makro ekonomik hayatın istikrarlı bir şekilde ilerlemesinin sağlanması adına önem arz etmektedir. Güney Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş. (Ernst and Young Türkiye) tarafından yıllık olarak gerçekleştirilen "Birleşme ve Satın Alma İşlemleri 2020 Raporu" uyarınca 2020 yılında Türkiye'de 209 adet işletme birleşmesi işlemi gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda işletme birleşmelerinin Türkiye'de de önemli bir stratejik hamle aracı olarak değerlendirildiği söylenebilecektir (E&Y, 2021). UMSK tarafından yayımlanan UMS ve UFRS'lerin amacı küresel düzeyde muhasebe ve finansal raporlama süreçlerinin yeknesak olarak yürütülmesi ve dünyanın herhangi bir noktasında üretilen finansal bilginin dünyanın herhangi bir noktasındaki finansal bilgi kullanıcıları tarafından kaliteli, anlaşılır ve güvenilir olarak okunabilmesinin sağlanmasıdır. Bu bağlamda işletme birleşmelerine ilişkin üretilen finansal bilginin kaliteli, anlaşılır ve güvenilir olarak sunumu için UFRS 3 İşletme Birleşmeleri standardı yayınlanmıştır. Konuyla ilgili yapılan diğer çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada, işletme birleşmelerinin UFRS 3 uyarınca muhasebeleştirilmesi sırasında önemli bir safha olan satın alma fiyatının dağıtım işlemi gerek işlemsel ve gerekse de dipnot açıklamaları ile birlikte ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır.

Bir işletme birleşmesinde edinen işletme edinilen işletmenin tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerini gerçeğe uygun değerden ölçerek muhasebeleştirmektedir. Bahsi geçen gerçeğe uygun değer ölçüm işlemi esasen edinen işletmenin edinilen işletmenin kontrolünü ele geçirmek için katlandığı bedelin söz konusu net varlıklara bölüştürülmesidir. Bu bölüştürme işlemi sırasında edinen işletme edindiği varlık ve yükümlülükleri tanımlarken edinilen işletmenin daha önce kendi finansal tablolarında varlık ve yükümlülük

olarak muhasebeleştirmediği kimi varlık ve yükümlülükleri finansal tablolarına alabilir. Bu tip durumlarda ilgili tanımlanabilir maddi olmayan duran varlıkların gerçeğe uygun değerinin tespit edilebilmesi için çeşitli finansal modeller ve değerlendirme yöntemleri kullanılmaktadır. Edinen işletmeler bu gibi durumlarda genellikle işletme dışı uzmanlardan yararlanmaktadır.

Satın alma fiyatının dağıtımı işlemlerinde edinilen işletmenin maddi ve maddi olmayan duran varlıklarının gerçeğe uygun değerlerinin defter değerlerinden daha yüksek olarak belirlendiği durumlarla karşılaşılabildiği gibi daha düşük olarak belirlendiği durumlarla da karşılaşılabilmektedir. UMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü standardı uyarınca bir varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanı olarak tanımlanan geri kazanılabilir tutarının defter değerinin altına düşmesi durumunda ilgili varlığın değer düşüklüğüne uğradığı kabul edilmektedir (IASB, 2021). Dolayısıyla satın alma fiyatının dağıtımı işlemi esnasında edinilen işletmenin bir duran varlığının gerçeğe uygun değerinin defter değerinin altında olduğunun tespit edilmesi halinde öncelikli olarak edinilen işletmenin solo UFRS finansal tablolarında ilgili değer düşüklüğünün muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Yapılan solo finansal tablo düzeltmesinin ardından satın alma fiyatının dağıtımı işlemine ilişkin sonuçlar konsolidasyon düzeltmesi olarak edinilen işletmenin konsolide finansal tablolarının hazırlanması sırasında işleme alınmaktadır.

Bilindiği üzere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) yürürlüğe girmesiyle Türkiye'de UFRS'ye uygun olarak finansal tablo hazırlamakla yükümlü olan işletme sayısında önemli bir artış olmuştur. Paralel şekilde bahsi geçen işletmelerce gerçekleştirilen işletme birleşmelerinin UFRS'ye göre raporlanması bir zorunluluktur. İşletme birleşmelerinin en önemli süreçlerinden birisi olan due diligence safhasında, gerçekleşen birleşme işleminin TTK'ya göre ilgili kriterleri sağlayan işletmelerce UFRS'ye uygun olarak raporlanmak zorunda olacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Türkiye'de gerçekleştirilen işletme birleşmelerinde bu durum kimi zaman göz ardı edilmekte ve bu nedenle edinilen işletmeler birleşmeyi takip eden bir sonraki raporlama dönemlerinde yeniden düzenlenmiş finansal tablolar sunmak durumunda kalmaktadır. Due diligence işlemleri sırasında edinilen işletmelerin nakit yaratan birimlerinin gerçeğe uygun değerlerinin belirlenmesi birleşmeye ilişkin hazırlanacak finansal tabloların mümkün olan en kısa sürede tamamlanmasına olanak sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

E&Y. (2021). *Birleşme ve Satın Alma 2020 Raporu*. Erişim Adresi: <https://assets.ey.com> Erişim Tarihi: Temmuz 2021

Grant Thornton. (2021). *Adviser alert: Navigating the accounting for business combinations – Applying IFRS 3 in practice*: Erişim Adresi: <https://www.grantthornton.com> Erişim Tarihi: Temmuz 2021

IASB. (2021). *IAS 36 Impairment of Assets*. Eifrs: Erişim Adresi: <http://eifrs.ifrs.org> Erişim Tarihi: Temmuz 2021

IASB. (2021). *IAS 38 Intangible Assets*. Eifrs: Erişim Adresi: <http://eifrs.ifrs.org> Erişim Tarihi: Temmuz 2021

IASB. (2021). *IFRS 3 Business Combinations*. Eifrs: Erişim Adresi: <http://eifrs.ifrs.org> Erişim Tarihi: Temmuz 2021

IASB. (2021). *IFRS 10 Consolidated Financial Statements*. Eifrs: Erişim Adresi: <http://eifrs.ifrs.org> Erişim Tarihi: Temmuz 2021

Karapınar, A. (2006). *Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (IFRS 3) Göre İşletme Birleşmeleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kıymetli Şen, İ., Üçoğlu, D., ve Terzi, S. (2015). *Konsolide Finansal Raporlama*. Bursa: Ekin Basın Yayın.

Türk, H. S. (1986). *Ticaret Ortaklarının Birleşmesinde Nevilerin Aynı Olması Koşulu*. [y.y.]: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.